

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA AGRONOMIJO

Lucija ARNOLJ

**MOŽNOSTI LASTNE PRIDELAVE OKRASNIH
RASTLIN**

DIPLOMSKO DELO

Visokošolski strokovni študij

Ljubljana, 2010

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA AGRONOMIJO

Lucija ARNOLJ

MOŽNOSTI LASTNE PRIDELAVE OKRASNIH RASTLIN

DIPLOMSKO DELO

Visokošolski strokovni študij

FEASIBILITY OF OWN OF ORNAMENTAL PLANTS

GRADUATION THESIS

Higher professional studies

Ljubljana, 2010

Diplomska naloga je zaključek Visokošolskega strokovnega študija agronomije, smer hortikultura. Opravljena je bila na Katedri za sadjarstvo, vinogradništvo in vrtnarstvo, Oddelek za agronomijo, Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Raziskava temelji na analizi odgovorov na anketni vprašalnik.

Za mentorja je bil imenovan izr. prof. dr. Gregor OSTERC.

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednica: red. prof. dr. Katja VADNAL
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo
Član: izr. prof. dr. Gregor OSTERC
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo
Član: red. prof. dr. Jože OSVALD
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo

Datum zagovora:

Naloga je rezultat lastnega raziskovalnega dela. Podpisana se strinjam z objavo svoje naloge v polnem tekstu na spletni strani Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete. Izjavljam, da je naloga, ki sem jo oddala v elektronski obliki, identična tiskani verziji.

Lucija ARNOLJ

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD Vs

DK UDK 635.9(497.4)(043.2)

KG okrasne rastline / anketa / Slovenija

KK AGRIS FO1

AV ARNOLJ Lucija

SA OSTERC Gregor (mentor)

KZ SI-1000 Ljubljana, Jamnikarjeva 101

ZA Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo

LI 2010

IN MOŽNOSTI LASTNE PRIDELAVE OKRASNIH RASTLIN

TD Diplomsko delo (visokošolski strokovni študij)

OP XII, 32, [4] str., 20 pregl., 25 sl., 1 pril., 14 vir.

IJ sl

JI sl/en

AI V diplomski nalogi, ki temelji na anketi, je predstavljen način lastne pridelave sadik. Sredi septembra 2009 smo anketni vprašalnik poslali na 6 večjih vrtnarij na Gorenjskem, vrnjene pa smo dobili 4 ankete. Anketa je pokazala, da se z lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin ukvarja 75 % anketiranih vrtnarjev. Vzroka za ukvarjanje z lastno pridelavo sadik sta verjetno predvsem dva. Lastna proizvodnja je cenejša in ob lastni pridelavi je lažje kontrolirati proizvodnjo. Večina anketiranih vrtnarjev se z lastno pridelavo ukvarja že več kot 10 let, glede na obstoj vrtnarije. Začetka lastne proizvodnje se je 75 % anketiranih vrtnarjev lotilo z matičnimi rastlinami, iz katerih so rezali potaknjence. Vsem anketiranim vrtnarjem lastna proizvodnja pomeni, da kupujejo ukoreninjene potaknjence, le enemu od teh pa še, da sam goji matične rastline. Z dobavo sadik so vsi anketirani vrtnarji zadovoljni. Dobavitelj pa v polovici primerov ni vedno isti. Glavni vzrok za to je, da nima vsega sortimenta. Večina nima problemov z uvoženimi sadikami, le en anketiran vrtnar se s tem srečuje. Meni, da pride veliko sadik poskodovanih zaradi predolge vožnje in skladiščenja. Od okrasnih rastlin največ pridelujejo balkonsko cvetje, rastline za v korita, sadike za na grobove in trajnice. Tržno najbolj zanimivo je balkonsko cvetje (pelargonije). Noben od anketiranih vrtnarjev ne vidi nobene možnosti za večjo pridelavo sadik okrasnih rastlin. Polovica anketirancev pa v tej smeri nima interesa širjenja. Eden meni, da je ponudba na našem prostoru velika. Ovire za večjo pridelavo lastnih sadik okrasnih rastlin pri anketiranih vrtnarjih so prostorska omejitev in premajhen trg. Večina anketirancev je mnenja, da stroški niso povezani z lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin. Polovici anketiranih vrtnarjev ni pomembno od kod so sadike, le eden pa je mnenja, da bi rajši kupoval sadike domače proizvodnje, ker so bolj prilagojene klimatskim razmeram za nadaljnjo rast. Polovica anketiranih vrtnarjev je mnenja, da je lastna proizvodnja sadik okrasnih rastlin pri nas dovolj razvita, druga polovica misli, da ne. Večina anketirancev vrtnarjev ni zadovoljna s sodelovanjem slovenskih vrtnarjev med seboj. Da bo problem gospodarske krize prisoten tudi pri slovenskih vrtnarjih se strinja večina anketiranih. Ko ljudje nimajo denarja, omejijo nakupe, ki niso nujno potrebni. Gospodarska kriza bo tako vplivala na zmanjšanje povpraševanja po okrasnih rastlinah, saj roža doma ni nujno potrebna stvar.

KEY WORDS DOCUMENTATION

DN Vs

DC UDC 635.9(497.4)(043.2)

CX ornamental plants / poll / Slovenia

CC AGRIS FO1

AU ARNOLJ Lucija

AA OSTERC Gregor (supervisor)

PP SI-1000 Ljubljana, Jamnikarjeva 101

PB University of Ljubljana, Biotechnical Faculty, Department of Agronomy

PY 2010

TI FEASIBILITY OF OWN OF ORNAMENTAL PLANTS

DT Graduation thesis (higher professional studies)

NO XII, 32, [4] p., 20 tab., 25 fig., 1 ann., 14 ref.

LA sl

AL sl/en

AB This work describes home production of seedlings. In the middle of September 2009 we sent the questionnaires to six bigger horticulture gardeners in Gorenjska. We got back four of them. The results showed that 75 % of the questioned gardeners work with home production of seedlings of ornamental plants. The reason for gardeners to produce seedlings of ornamental plants at home is that home production is cheaper and gardeners have greater control over the production. Most of the questioned gardeners have been engaged in home production for more than ten years. 75 % of gardeners started their own production by buying the parent plant from which cuttings were cut. To all of the asked gardeners, their own production means to buy rooted cuttings. But only one of them additionally grows stock plants on his own. All of the questioned gardeners are satisfied with the delivery of seedlings. In half of the cases the supplier is not the same. The main reason is that one supplier does not offer the whole assortment. All of the questioned gardeners, except one do not have any problems with the imported plants. This person thinks that a lot of seedlings came damaged because of too long transport and storage time. Ornamental plants that are most frequently grown are balcony flowers, trough plants, seedlings for the graves and perennials. Balcony flowers (Pelargonium) are the most commercially interesting. None of the interviewed gardeners see any possibility of greater production of seedlings of ornamental plants and half of them have no interest in expansion in this field. One of them believes that the supply in our country is big. The obstacles that prevent the surveyed gardeners from increasing their production of seedlings of ornamental plants are lack of space and too small market. Most respondents considered that the costs are not related to the home production of seedlings of ornamental plants. Half of the questioned gardeners find the origin of the seedlings not important. Only one is of the opinion that he would rather buy seedlings of domestic production because they are better for reproduction and further growth. Half of the interviewed gardeners are of the opinion that the production of seedlings of ornamental plants in our country is developed enough and the other half thinks the opposite. Most of the questioned gardeners are not satisfied with the cooperation among Slovenian gardeners. The majority of the respondents agree that the economic crisis is going to affect the Slovenian gardeners also. When people do not have enough money, they limit the not strictly necessary purchases. The economic crisis will so have an impact on the demand for ornamental plants, since flowers are not an absolutely necessary thing at home.

KAZALO VSEBINE

	str.
Ključna dokumentacijska informacija	III
Key words documentation	IV
Kazalo preglednic	VII
Kazalo slik	VIII
1 UVOD	1
1.1 POVOD ZA RAZISKAVO	1
1.2 NAMEN RAZISKAVE	1
1.3 DELOVNA HIPOTEZA	2
2 PREGLED DOSEDANJIH OBJAV	3
2.1 RAZVOJ PROIZVODNJE OKRASNIH RASTLIN V SVETU	3
2.2 RAZVOJ PROIZVODNJE OKRASNIH RASTLIN V SLOVENIJI	7
2.3 PROIZVODNJA OKRASNIH RASTLIN	8
2.3.1 Enoletne rastline	8
2.3.2 Dvoletne rastline	10
2.3.3 Trajnice in lesnate rastline	11
3 MATERIAL IN METODE DELA	12
3.1 ANKETNI VPRAŠALNIK	12
3.2 NAČIN IZVEDBE ANKETIRANJA	12
3.3 OBDELAVA PODATKOV	12
4 REZULTATI	13
4.1 LASTNA PRIDELAVA SADIK OKRASNIH RASTLIN	13
4.1.1 Lastna pridelava sadik okrasnih rastlin	13
4.1.2 Povod za ukvarjanje z lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin	13
4.1.3 Čas ukvarjanja z lastno pridelavo sadik, glede na obstoj vrtnarije	14
4.1.4 Razlog za ne ukvarjanje z lastno pridelavo sadik	15
4.1.5 Začetki lastne proizvodnje sadik okrasnih rastlin	15
4.1.6 Razumevanje pojma "lastna proizvodnja" pri posameznem vrtnarju	16
4.2 NAKUP SADIK	17
4.2.1 Razlog za nakup sadik	17

4.2.2 Zadovoljstvo z dobavo sadik	18
4.2.3 Dobavitelji.....	18
4.2.4 Problemi uvoženih sadik.....	19
4.2.5 Preprodaja kupljenih sadik.....	19
4.3 PRIDELOVANJE OKRASNIH RASTLIN	20
4.3.1 Struktura proizvodnje pri okrasnih rastlinah.....	20
4.3.2 Tržno najbolj zanimive sorte oz. vrste	21
4.3.3 Način pridelave in razmnoževanje sadik.....	22
4.3.4 Možnosti za večjo pridelavo lastnih sadik okrasnih rastlin.....	23
4.3.5 Problematika razvoja lastne proizvodnje	24
4.3.6 Vloga stroškov pri odločitvi za lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin	25
4.3.8 Ocena razvitosti lastne pridelave	26
4.4 SODELOVANJE SLOVENSКИH VRTNARJEV IN GOSPODARSKA KRIZA	27
4.4.1. Zadovoljstvo s sodelovanjem slovenskih vrtnarjev med seboj.....	27
4.4.2 Vpliv gospodarske krize na povpraševanje okrasnih rastlin	27
5 RAZPRAVA IN SKLEPI	29
5.1 RAZPRAVA	29
5.2 SKLEPI	30
6 POVZETEK.....	31
7 VIRI.....	32
ZAHVALA	
PRILOGA	

KAZALO PREGLEDNIC

str.

Preglednica 1: Število anketiranih vrtnarjev, ki se ukvarjajo z lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin, 2009.....	13
Preglednica 2: Anketirani po povodu za ukvarjanje z lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin, 2009....	14
Preglednica 3: Anketirani po času ukvarjanja z lastno pridelavo sadik, 2009	14
Preglednica 4: Anketirani po načinu, kako so začeli lastno proizvodnjo sadik okrasnih rastlin, 2009..	15
Preglednica 5: Anketirani po razumevanju pojma »lastna proizvodnja«, 2009	16
Preglednica 6: Anketirani po razlogu za nakup sadik, 2009	17
Preglednica 7: Anketirani po zadovoljstvu z dobavo sadik, 2009.....	18
Preglednica 8: Anketirani po številu dobaviteljev, 2009	18
Preglednica 9: Anketirani po obstoju problemov pri uvoženih sadikah, 2009.....	19
Preglednica 10: Anketirani po preprodaji sadik, 2009	19
Preglednica 11: Anketirani po okrasnih rastlinah, ki jih pridelujejo, 2009.....	20
Preglednica 12: Anketirani po oceni najbolj tržno zanimivih okrasnih rastlin, 2009	21
Preglednica 13: Anketirani po načinu pridelave in razmnoževanja sadik, 2009.....	22
Preglednica 14: Anketirani po oceni možnosti za večjo pridelavo lastnih sadik okrasnih rastlin, 2009	23
Preglednica 15: Anketirani po ovirah pri večji pridelavi lastnih sadik okrasnih rastlin, 2009.....	24
Preglednica 16: Anketirani po oceni vloge stroškov pri odločitvi za lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin, 2009.....	25
Preglednica 17: Anketirani po najbolj ustreznem nabavnem viru sadik okrasnih rastlin za lastno proizvodnjo, 2009	26
Preglednica 18: Anketirani po oceni razvitosti lastne pridelave v Sloveniji, 2009.....	26
Preglednica 19: Anketirani po zadovoljstvu z medsebojnim sodelovanjem slovenskih vrtnarjev, 2009	27
Preglednica 20: Anketirani po oceni vpliva gospodarske krize na povpraševanje po okrasnih rastlinah, 2009.....	27

KAZALO SLIK

	str.
Slika 1: Angleški park s tulipani (Angleški ..., 2010).	3
Slika 2: Park Schönbrunn (Park ..., 2010).	4
Slika 3: Glorietta in Neptonov vodnjak (Gloritta ..., 2010).	5
Slika 4: Gertrud Jekyll (1843-1932) in njena cvetlična greda (Gertrud ..., 2010a, 2010b).	5
Slika 5: Ernest Henry Wilson (1876-1930) (Ernest ..., 2010).	6
Slika 6: Enoletnice zasajene ob potki (Enoletnice ..., 2010).	9
Slika 7: Mačehe za prodajo na vrtnariji (Mačehe ..., 2010).	10
Slika 8: Trajnice za prodajo in lesnate rastline na vrtu (Trajnice ..., 2010).	11
Slika 9: Število anketiranih vrtnarjev, ki se ukvarja z lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin, 2009	13
Slika 10: Anketirani vrtnarji glede na povod za ukvarjanje z lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin, 2009	14
Slika 11: Anketirani vrtnarji glede na čas ukvarjanja z lastno pridelavo sadik, 2009	15
Slika 12: Anketirani vrtnarji po načinu začetka lastne proizvodnje sadik okrasnih rastlin, 2009	16
Slika 13: Anketirani vrtnarji glede na razumevanje pojma » lastna proizvodnja«, 2009	17
Slika 14: Anketirani vrtnarji glede na razlog k nakupu sadik, 2009	18
Slika 15: Anketirani vrtnarji po obstoju problemov pri uvoženih sadikah, 2009	19
Slika 16: Anketirani vrtnarji glede na preprodajo sadik, 2009	20
Slika 17: Anketirani vrtnarji po okrasnih rastlinah, ki jih pridelujejo, 2009	21
Slika 18: Anketirani vrtnarji po oceni tržno najbolj zanimivih okrasnih rastlin, 2009	22
Slika 19: Anketirani vrtnarji glede na način pridelave in razmnoževanje sadik, 2009	23
Slika 20: Anketirani vrtnarji po oceni možnosti za večjo pridelavo lastnih sadik okrasnih rastlin, 2009	24
Slika 21: Anketirani vrtnarji glede na ovire pri večji lastni proizvodnji, 2009	25

Slika 22: Anketirani vrtnarji po oceni vloge stroškov pri odločitvi za lastno pridelavo, 2009	25
Slika 23: Anketirani vrtnarji po najbolj ustreznem nabavnem viru sadik okrasnih rastlin za lastno proizvodnjo, 2009	26
Slika 24: Anketirani vrtnarji po zadovoljstvu z medsebojnim sodelovanjem slovenskih vrtnarjev, 2009	27
Slika 25: Anketirani vrtnarji po oceni vpliva gospodarske krize na povpraševanje po okrasnih rastlinah, 2009.....	28

1 UVOD

1.1 POVOD ZA RAZISKAVO

Okrasno vrtnarstvo je ena izmed pomembnih hortikulturnih panog. Zgodovina načrtnega gojenja rastlin je dolga že vsaj 5000 let. Ko se je človek (nomad) začel stalno naseljevati in obdelovati zemljo, je začel prinašati domov rastline iz naravnega okolja. Pritegnile so ga zaradi različnih zanimivih listov, cvetov, plodov ali vabljivega vonja. Velik razmah je okrasno vrtnarstvo dobilo v novem veku, v času velikih raziskovalnih ekspedicij. Takrat so bile okrasne rastline dostopne le bogatejšemu sloju prebivalstva in znanstvenikom. V 20. stol. so postale dostopne vsem ljudem. Razvoj in širjenje okrasnih rastlin je povezano s kulturnim razvojem posameznih narodov.

V zadnjem času interes za okrasne rastline raste. Zaradi večanja standarda narašča tudi interes med ljudmi po ureditvi vrtov. Dandanes živi večina družin v hišah brez vrta. Zeleno oazo pa je lahko pričarati tudi na balkonih, terasah ali okenskih policah. V svetu, kjer je prostor vedno bolj omejen in vedno manj zelen, nam balkon ali terasa z vednozelenimi, bujno cvetočimi ali opojno dehtečimi rastlinami razširita in razsvetlita obzorje ter polepšata sivi vsakdan. V naraščanju interesa za ureditev vrtov vidijo mnogi ljudje priložnost in se odločijo stopiti na svojo pot in odprejo vrtnarijo. Posledično se zaradi večjega števila pridelovalcev poveča tudi število sadik okrasnih rastlin, zato je ponudba vse večja, vsi pridelovalci pa nimajo ustreznega znanja, zato se odločajo za uvoz. S tem pa se pojavi problem v nezadovoljstvu kupcev, rastline ne rastejo, ker niso prilagojene našim razmeram. Proizvodnja z uvoženimi sadikami pa je večkrat lahko tudi dražja.

1.2 NAMEN RAZISKAVE

Večji standard je pripomogel k temu, da lahko vse več ljudi uredi svoje vrtove. Mnogi so v tem videli priložnost in so stopili na svojo pot in odprli vrtnarijo. Vsi niso imeli dovolj širokega znanja, zato so začeli kupovati končne sadike, to pomeni, da kupujejo določeno količino že pripravljenih sadik in si s tem skrajšajo čas, ki bi ga porabili za razmnoževanje oz. začetno gojenje na svoji vrtnariji. S tem hitrim načinom pridelovanja vrtnarji pogosto izgubijo pomembno lastnost proizvodnje, kakovost sadik. H kakovosti sadik in h končnim rastlinam ter zadovoljstvu kupcev bi prav gotovo pripomoglo, če bi se domači vrtnarji odločali opraviti vsaj del proizvodnje sami. Izrednega pomena za doseganje določenih kakovostnih standardov je čim več tehnoloških postopkov opraviti v lastni vrtnariji.

1.3 DELOVNA HIPOTEZA

S podatki, ki jih bomo pridobili s pomočjo anketnega vprašalnika, želimo ugotoviti, kakšno je bilo stanje domače pridelave okrasnih rastlin nekoč in kakšno je danes. Predpostavljamo, da so slovenski vrtnarji glede sezonskega cvetja močno vezani na uvoz rastlin. Računamo, da je lastne pridelave na tem področju zelo malo.

2 PREGLED DOSEDANJIH OBJAV

2.1 RAZVOJ PROIZVODNJE OKRASNIH RASTLIN V SVETU

Gojenje rastlin je prastara človekova dejavnost. Dušan Ogrin v predgovoru knjige Moj vrt iz leta 1958 pravi: "Deloma še v temo prazgodovine se nam riše podoba človeka, ki je – da bi se prehranil – sprva nabiral rastlinske sadeže, nato lovil in zatem šele začel obdelovati zemljo in postal poljedelec. S tem je nastopila pot ustvarjanja materialnih dobrin za življenje; tu je zametek človeške civilizacije. Tej poti še ni konca, gojitev rastlin je še dandanes temeljna sestavina vsake civilizacije in ne samo civilizacije, tudi kulture" (Ogrin, 1958).

Odkrivanje, spoznavanje, poimenovanje in gojenje okrasnih rastlin ima dokaj burno zgodovino. Iz Azije so že rimski legionarji in trgovci prinašali poleg drugega plena razne zdravilne, okrasne in užitne rastline. Po Kolumbovih odkritjih je postala Severna Amerika najpomembnejše območje za iskanje novih okrasnih rastlin in uporabnih vrst. V angleških vrtovih so se nekatere pojavile konec 16. stoletja, v naslednjem stoletju pa je raslo v grajskih vrtovih že mnogo vrst ameriških rastlin, ki so jih tja prinesli številni zbiralci (Podgornik Reš, 1999).

Slika 1: Angleški park s tulipani (Angleški ..., 2010).

Evropski zgodnji srednji vek ni veliko pripomogel k širjenju rastlin in tudi ne k razvoju vrtnarstva kot celote. Po zatonu Rima v 5. stoletju in s tem antične civilizacije ni bilo več pravega ozračja za vrtno kulturo. Srednjeveško vrtnarstvo se je odvijalo za zidovi gradov in samostanov. Gojili so predvsem zdravilne rastline in dišavnice, izmed okrasnih rastlin pa so poznali vrtnice, potonike, narcise in lilije (Podgornik Reš, 1999).

Italijanska renesansa ima izreden pomen za razvoj krajinske arhitekture. Za evropskega človeka, poprej utesnjenega v zaprtem srednjeveškem vrtu, je pomenilo svoboden vstop v naravo. Po stoletjih strahu človeka pred naravo in njegovega umika v varen zagrajen prostor je rene-

sansa odprla hišo v vrt in oboje povezala v enotno bivališče. Barok je v naslednjem obdobju to komaj nastalo povezal, prekinil in obdržal zgolj formalno vez med njima (Podgornik Reš, 1999).

Pri oblikovanju vrtov, fevdalnih dvorov, graščinskih in meščanskih vrtov je v 17. stoletju prevladovala baročna miselnost, ko je moralo biti vse podrejeno strogim arhitektonskim oblikam, saj so vrtove načrtovali z ravnilom in šestilom. Uveljavljale so se tiste rastline, ki so jih lahko rezali in oblikovali v strogo ravne žive meje, stene ter najrazličnejše podobe. Pomembno vlogo so imele tudi barve, s katerimi se odlikujejo enoletnice (Podgornik Reš, 1999).

Težko je reči, kje in kdaj so se začele pojavljati prvi veliki dekorativni načini sajenja. Z gotovostjo pa lahko trdimo, da je bilo sredi 19. stoletja sajenje okrasnih rastlin v pravilnih geometrijskih oblikah v Evropi že precej razširjeno. Vrtnarji so kar tekmovali, kdo bo sadil bolj nenavadno, delovno zahtevnejše in tudi dražje (Podgornik Reš, 1999).

Na Dunaju lahko še danes občudujemo dvorno rezidenco s parkom Schönbrunn, ki je bil zasnovan ob koncu 17. stoletja po zmagi nad Turki (Podgornik Reš, 1999).

Slika 2: Park Schönbrunn (Park ..., 2010).

Jožef I. je bil 1690. leta okronan za rimsko-germanskega cesarja, kar naj bi se odrazilo tudi v ustrezno veličastnem bivališču. Vzporedno z novo gradnjo je Francoz Jean Trehet začel urejati vrt. V začetku 18. stoletja so dela zaradi španske vojne zastala, nadaljevala jih je šele Marija Terezija 1744. leta.

V vrt so vnesli številne dopolnitve, kot je Glorietta, klasična stavba, ki stoji na hribu pred dvorcem, in Neptunov vodnjak. Leto za letom obiskovalci občudujejo urejenost številnih cvetličnih gredic v baročnem stilu (Podgornik Reš, 1999).

Slika 3: Glorietta in Neptunov vodnjak (Gloritta ..., 2010).

V prejšnjem stoletju, v obdobju romantike, rastlin niso več podrejali določenim geometrijskim oblikam, temveč so jim puščali prosto rast. Takrat so nastajali najlepši angleški parki in vrtovi v krajinskem slogu, v katerih ni strogih arhitekturnih oblik in linij, temveč so urejeni po naravnih motivih. V osemdesetih letih prejšnjega stoletja je angleška vrtna arhitektka Gertrud Jekyll (1843-1932) vpeljala pojem cvetlične grede, kjer je v ozadju grmovje ali manjša drevesa, ostalo zemljišče pa preraščajo trajnice, ki jih dopolnjujejo enoletnice (Podgornik Reš, 1999).

Slika 4: Gertrud Jekyll (1843-1932) in njena cvetlična greda (Gertrud ..., 2010a, 2010b).

Za evropske znanstvenike je bil dostop na Kitajsko skoraj nemogoč vse do nankingškega sporazuma iz leta 1842. Robert Fortune (1812-1880) je pod pokroviteljstvom Kraljevega hortikulturnega združenja že naslednje leto pripravil prvo botanično odpravo, ki so se ji pridružili francoski botaniki in misijonarji (Podgornik Reš, 1999).

Rastline z vsega sveta so najprej prihajale v graščinske in samostanske vrtove, šele kasneje v botanične in vrtnarske ustanove, kot so botanični vrtovi, arboretumi, vrtnarije. Tu so rastline preučili in razmnožili. Od tod so se širile v meščanske vrtove, ki so nastajali vzporedno z mesti. Šele pozneje so prišle tudi v druge vrtove (Podgornik Reš, 1999).

Zlata doba odkrivanja novih rastlinskih vrst je bila na začetku 20. stoletja, ko so raziskovalci obogatili vrtnarstvo s tisočeri novimi okrasnimi rastlinami. Ernest Henry Wilson (1876-1930) je na Daljnem vzhodu odkril več kot 3000 rastlinskih vrst in jih nabral za kraljeve botanične vrtove Kew in za Arnoldov arboretum v Bostonu (Podgornik Reš, 1999).

Slika 5: Ernest Henry Wilson (1876-1930) (Ernest ..., 2010).

Botanični vrtovi in velika vrtnarska podjetja iščejo rastlinske novosti predvsem v kitajskem predelu Himalaje, ki je bil za botanike dolgo nedostopen. Od tam še vedno prihajajo nove vrste, čeprav v mnogo manjšem številu, kot ob prelomu stoletja (Podgornik Reš, 1999).

Žlahtniteljsko delo se je uveljavilo zlasti v novejšem času, ko je človek podrobneje spoznal rastlinski svet. Menih avguštinec Gregor Mendel (1822-1884), opat samostana v Brnu, je prvi začel križati rastline in s tem dobil nove vrste. Utemeljil je tudi zakone dednosti in na ta način odprl pot žlahtnjenju rastlin (Podgornik Reš, 1999).

V zgodovinskih virih dolgo ni bilo zapisa o enoletnicah. Za čas Karla Velikega omenjajo nekatere rodove, ki so jih uporabljali kot zdravilne rastline. Med njimi sta petelinji greben in mak (Podgornik Reš, 1999).

V delu Hortus Eychstettensis iz 17. stoletja najdemo številne opise enoletnic, kot so šeboj, zajčki, kapucinka, ostrožnik, nageljni in celo rožlin, ki je doma iz Kitajske (Podgornik Reš, 1999).

Pozneje srečujemo vedno več imen na novo odkritih enoletnih rastlin s stare celine in drugih delov sveta, saj so z lepimi, pisanimi, včasih eksotičnimi barvami cvetov pritegovale pozornost raziskovalcev botanikov. Prvo seme aster je poslal misijonar iz Kitajske leta 1731. Zrasle so le belo in rdeče cvetoče rastline, trinajst let kasneje so v Parizu prvič zacvetele verbene in 1789. leta v Madridu prve kozmeje (Podgornik Reš, 1999).

2.2 RAZVOJ PROIZVODNJE OKRASNIH RASTLIN V SLOVENIJI

Prvi slovenski pisni vir o okrasnih rastlinah smo dobili daljnega leta 1888. Po naročilu Visokega cesarskega kraljevega ministrstva je agronom, publicist in organizator kmetijstva Gustav Pirc (1859-1923) pisal o šolskih vrtovih (Podgornik Reš, 1999).

Z začetkom razvoja domače proizvodnje je bil velik interes pridelovanje doma vzgojenega semena, da bi večje količine denarja ostajale doma in bi s tem imeli večje možnosti po širitvi in razvoju domače proizvodnje. Rešiti je bilo potrebno problem zaupanja trgovcev v domače blago. Domači proizvajalci pa so morali začeti proizvajati tudi čistejše seme (Lap, 1928).

Na začetku razvoja pridelovanja okrasnih rastlin so pridelovalci poznali samo generativen način razmnoževanja (s semenom). Kasneje, z razvojem in širšim znanjem o pridelovanju rastlin, pa so spoznali, da lahko razmnožujejo tudi na druge načine. S tem se je povečala tudi pridelava in število okrasnih rastlin. Gre za vegetativne načine razmnoževanja, ki imajo pred generativnim načinom pridelovanja velike prednosti. Prednost vegetativnega načina (potaknjenci) pred generativnim načinom (seme) razmnoževanja je v tem, da s potaknjencem prenesemo na mlado rastlino enake lastnosti, ki jih ima matična rastlina. Pri generativnem razmnoževanju pa lastnosti ne prenesemo v celoti, ker s semenom ne ohranjamo lastnosti matičnih rastlin (razen pri istoprašnicah).

Vardjan (1934) je zarisal, da gredo iz Slovenije vsako leto velike vsote denarja za sadike in potaknjence okrasnih rastlin. Pri naših vrtnarjih pa je bila vseskozi prisotna želja po pridelovanju okrasnih rastlin. Kar zmorejo drugi, zakaj ne bi zmogli tudi mi, če imamo zato naravne razmere, so se že leta 1934 spraševali takratni vrtnarji. Sadike, ki jih gojimo sami, niso nič manj kakovostne od uvoženih. Velikokrat imajo doma gojene sadike in potaknjenci prednost pred tujimi, ker so že prilagojeni klimatskim razmeram (temperatura, število sončnih in oblačnih dni, padavine, veter), kar pa je za sadike okrasnih rastlin bistvenega pomena za nadaljnji razvoj in njihovo kakovost. Za začetek je domača proizvodnja lahko le v manjšem obsegu, za to pa potrebujemo le nekaj naprednih vrtnarjev, ki se upajo spopasti s tem problemom. Pri povečanju proizvodnje pa je potrebno zagotoviti tudi znanje.

Poraba okrasnih rastlin v Sloveniji je velika. Primerljiva je s cvetličarsko najmočnejšimi državami v EU (Nizozemska, Anglija, Italija). Določena stopnja samooskrbe je zelo pomembna. V določenih ozirih je najcenejša, zagotavlja pa tudi obstoj in razvoj določene panoge na območju, ki se prideluje. Z domačo proizvodnjo bi lahko dosegli dvoje. Prihranili bi denar doma in

kasneje, ko bi bil domači trg zasičen, bi izvažali sadike v tujino in s tem spet pridobili denar. Večji delež doma pridelanih rastlin pa bi tudi znižal ceno uvoženih rastlin.

Pri slovenskih vrtnarjih se pojavlja zelo velik problem slabega povezovanja med seboj. Preveč se držijo vsak zase, namesto da bi si odprli obzorja in stopili na skupno pot še z ostalimi, se med seboj povezali, postali močnejši, lažje osvojili trg in na njem ostali ter prodirali v svet.

2.3 PROIZVODNJA OKRASNIH RASTLIN

Okrasne rastline so vse tiste rastline, ki jih pridelujemo za okras, v estetske namene. Glede na življenjsko dobo okrasne rastline delimo v več skupin: enoletnice, dvoletnice, trajnice (večletnice, zelnate trajnice) in lesnate rastline.

2.3.1 Enoletne rastline

Enoletnice so pisano darilo poletja, saj vnesejo živahnost in barvitost, ki je vsako leto lahko nekoliko drugačna. So rastline, ki živijo kratko, a intenzivno življenje. So vse rastline, ki začnejo in nehajo rasti v enem letu. V eni vegetacijski dobi vzklijejo iz semena, razvijejo korenine, vegetativne organe (liste, steblo) in generativne organe (cvet, plod) ter odmrejo. Vse odlikuje hitra rast in barviti cvetovi. So pretežno žužkocvetne, zato so njihovi cvetovi lepo pisani, močno obarvani ali zelo dišeči. Po obliki rasti so zelo različne. Vedno so zelnate, koreninski sistem se razširja tik pod površino zemlje. Enoletno pa gojimo tudi številne trajnice, ki pa v naših razmerah niso prezimno trdne in v jeseni pozebejo (Podgornik Reš, 1999).

Današnja proizvodnja gojenja enoletnic in dvoletnic se prične v afriških državah. Enoletnice razmnožujemo na generativen in vegetativen način. Za razmnoževanje so enoletnice enostavne rastline, zato je možna globalizacija z razvažanjem potaknjencev po vsem svetu. Za razmnoževanje enoletnic in dvoletnic uporabljajo semena F1 hibridov, prednost takih rastlin je predvsem v izenačenosti. Tam režejo potaknjence in jih pripeljejo v EU. V Evropi jih ukoreninijo in vzgojijo ali pa še neukoreninjene pripeljejo v Slovenijo. V Sloveniji pa ukoreninjanje potaknjencev okrasnih rastlin prevzame en ali več vrtnarjev, to je stvar dogovora med njimi. Potaknjenci so najbolj razširjen način vegetativnega razmnoževanja. Želja je, da sadike rastlin čim dalj gojimo sami, ker s tem pripomoremo k boljši kakovost sadik (sadika se privadi na klimatske razmere).

Enoletnice na splošno potrebujejo malo nege, saj se jim življenjski krog od kalitve do razvoja semena sklene v enem letu. Komaj posajene enoletnice moramo redno zalivati, da se dobro in hitro ukoreninijo. Rastlin ne dognojemo, če smo jih posadili v dobro pripravljena tla. Preveč hranilnih snovi namreč povzroči bujno rast zelenih delov in slabše cvetenje (Sojar, 1972).

V zaščiteni prostor (rastlinjak ali zaprta greda) sejemo semena rastlin, ki izvirajo iz toplih krajev in potrebujejo za kalitev več toplote ali pa se na začetku počasi razvijajo. Za mnoge enoletnice je naše poletje prekratko, posebej še, če jih zaradi občutljivosti na mraz lahko sejemo na prosto šele v drugi polovici maja. Predhodna vzgoja v ustrezno ogrevanih prostorih lahko vegetacijski čas podaljša za več mesecev, tako da rastline pravočasno zacvetijo.

Pri gojenju enoletnic je za rast poleg ustrezne temperature zelo pomemben substrat. Vrtna zemlja za setev ni primerna, ker so v njej lahko plevelna semena in škodljivci (Sojar, 1972).

Slika 6: Enoletnice zasajene ob potki (Enoletnice ..., 2010).

Ocenjujejo, da je dandanes znanih približno 400.000 različnih rastlinskih vrst dvokaličnic, med katerimi je večina okrasnih enoletnic. Dvokaličnic je trikrat več, kot enokaličnic.

Z enoletnicami in dvoletnicami lahko sadimo cvetlične grede ali jih kombiniramo s trajnicami, uporabljamo jih kot pokrovne rastline, sadimo v posode, korita in viseče košare, uporabljamo za rezanje in posušeno cvetje, vzpenjave enoletnice pa se ob opori lepo razrastejo. Večina obilno cvetočih enoletnic dobro uspeva le na sončnih mestih (Podgornik Reš, 1999).

2.3.2 Dvoletne rastline

Dvoletnice nas razveseljujejo v jesenskih, zimskih in pomladanskih mesecih. Z njimi premostimo čas, ko življenjske razmere niso ugodne za uspevanje enoletnic. Dvoletnice sadimo jeseni, ob prvih toplih pomladnih žarkih pa se prebudijo in s cvetočimi čebulicami pozdravijo novo življenje. Njihov življenjski krog se sklene v dveh letih.

Botanično spadajo enoletnice in dvoletnice med kritosemenke ali cvetnice, ki so največja in najuspešnejša živeča rastlinska skupina. Zanje so značilni pravi cvetovi, ki so naprednejši in bolj zapleteno grajeni, kot razmnoževalni organi golosemenk. Pojavile so se v zgodnjem krednem obdobju, pred kakimi 120 ali več milijoni let, in ob koncu krede postale rastline, ki so prevladovala v pretežnem delu sveta (Podgornik Reš, 1999).

Dvoletnice razmnožujemo predvsem generativno. Njihov način gojenja pa je podoben enoletnim rastlinam. Za svoj razvoj potrebujejo dve vegetacijski dobi.

Slika 7: Mačehe za prodajo na vrtnariji (Mačehe ..., 2010).

2.3.3 Trajnice in lesnate rastline

Najpomembnejša skupna lastnost trajnic je, da rastejo in živijo po več let, pogosto tudi desetletja. Nadzemni deli sicer pri večini pred zimo odmrejo, a vsako pomlad spet odženejo na novo. In vsakokrat so večji, bujnejši in največkrat tudi lepši. Nekatere potrebujejo več let, da se prav vrastejo na svojem mestu in šele takrat pokažejo svoj pravi obraz. Dolga življenjska doba je prva skupna lastnost trajnic. Trajnost pa ima tudi gospodarski pomen. Ko zasajamo vrt ali park, ga urejamo za več let, medtem ko je treba enoletnice in dvoletnice kupovati sproti. Druga lastnost trajnic je, da so izredno številne in različne. Zelo različne so tudi po svojih življenjskih zahtevah. Zanje velja splošno načelo, da dopolnjujejo motive iz grmovnic in drevja. V nasad prinašajo nove oblike, več barvitosti, razigranosti, življenjski ritem letnih časov je izrazitejši, skratka trajnice bogatijo vrt in park (Strgar, 1994).

Razmnožujemo jih predvsem na vegetativen način. Tega načina razmnoževanja se vrtnarji veliko poslužujejo. Je vrsta nespolnega razmnoževanja, kar pomeni, da za razvoj nista potrebna oba starša in nove rastline nastajajo brez poprejšnje oploditve spolnih celic ali gamet. Ima prednost pred generativnim razmnoževanjem, ker z vegetativnim načinom razmnoževanja prenesemo na novo rastlino enake lastnosti, ki jih je imela matična rastlina. Kar tudi želimo.

Zanje je najbolje, da jih razmnožujemo na mestu, kje jih nato prodajamo. Le z lastnim gojenjem lahko pripomoremo k večji kakovosti sadik okrasnih rastlin. Rastline pa morajo biti odporne na zunanje razmere (pri nas morajo preživeti zimo). Pri uvoženem materialu se pojavi problem prezimitve.

Lesnate rastline razvijejo oz. tvorijo les in imajo daljšo življenjsko dobo kot zelnate rastline. Poznamo tri oblike rasti: drevesa, grmi in polgrmi. Razmnoževanje lesnatih rastlin je težje. Pomembno je, od kod jemljemo potaknjenec (Strgar, 1994).

Slika 8: Trajnice za prodajo in lesnate rastline na vrtu (Trajnice ..., 2010).

3 MATERIAL IN METODE DELA

3.1 ANKETNI VPRAŠALNIK

Anketni vprašalnik, ki smo ga uporabili, vsebuje 21 vprašanj (priloga). Vprašanja so bila zaprtega in odprtega tipa.

Vprašalnik je bil razdeljen na 4 problemske sklope, in sicer:

- lastna pridelava sadik okrasnih rastlin
- nakup sadik
- pridelovanje okrasnih rastlin
- sodelovanje slovenskih vrtnarjev in gospodarska kriza.

Z anketo smo hoteli pridobiti podatke, ki bi pokazali, ali se vrtnarji ukvarjajo z lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin, na kakšen način pridejo do sadik in kako jih razmnožujejo in ali so zadovoljni z uvoženimi sadikami. Lastna proizvodnja pomeni, da gre za sadike pridelane na anketirani vrtnariji. Pri nekaterih vprašanjih so anketirani lahko izbirali tudi več odgovorov.

3.2 NAČIN IZVEDBE ANKETIRANJA

Anketo smo izvajali na območju Gorenjske. Raziskava je potekala po metodi anketiranja po pošti. Anketni vprašalnik smo v začetku septembra 2009 poslali 6 večjim vrtnarijam. Naslove smo dobili na spletni strani <http://www.florist.si/>. Vprašalniku je bila tudi priložena frankirana ovojnica z naslovom za povratno pošto.

Izpolnjene ankete so se vračale do konca meseca septembra. Vrnili so se 4 izpolnjeni vprašalniki.

Pri nekaterih vprašanjih vrtnarji niso podali odgovorov oz. odgovori niso bili popolni.

3.3 OBDELAVA PODATKOV

Podatke, ki smo jih pridobili z anketnim vprašalnikom, smo obdelali z metodo opisne statistike in jih za boljšo preglednost predstavili v preglednicah in slikah. Uporabili smo računalniški program Excel.

4 REZULTATI

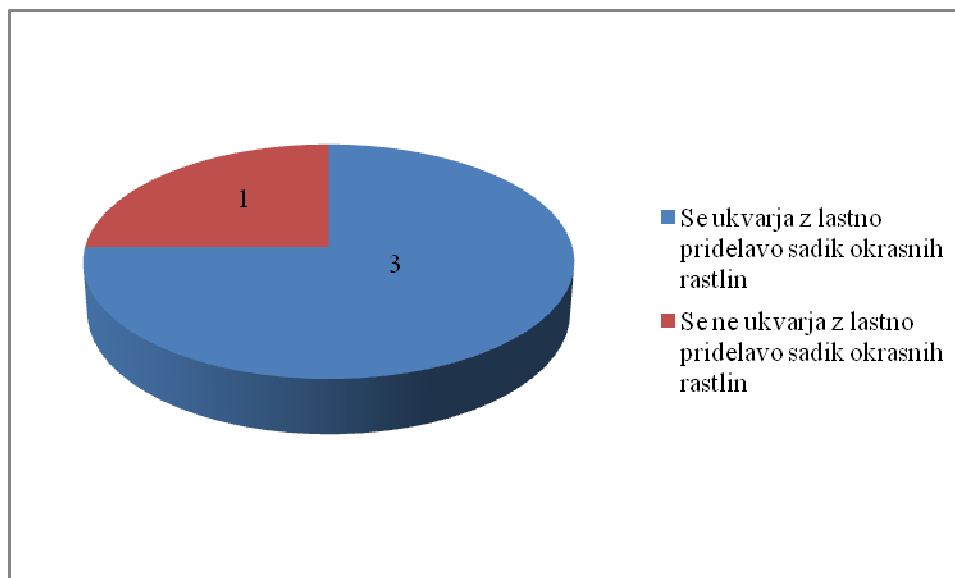
4.1 LASTNA PRIDELAVA SADIK OKRASNIH RASTLIN

4.1.1 Lastna pridelava sadik okrasnih rastlin

Z lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin se ukvarjajo 3 anketirani vrtnarji, eden od anketiranih pa se ne ukvarja z lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin (preglednica 1 in slika 9).

Preglednica 1: Število anketiranih vrtnarjev, ki se ukvarjajo z lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin, 2009

UKVARJANJE Z LASTNO PRIDELAVO SADIK OKRASNIH RASTLIN	ŠTEVILO N=4
Se ukvarja z lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin	3
Se ne ukvarja z lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin	1

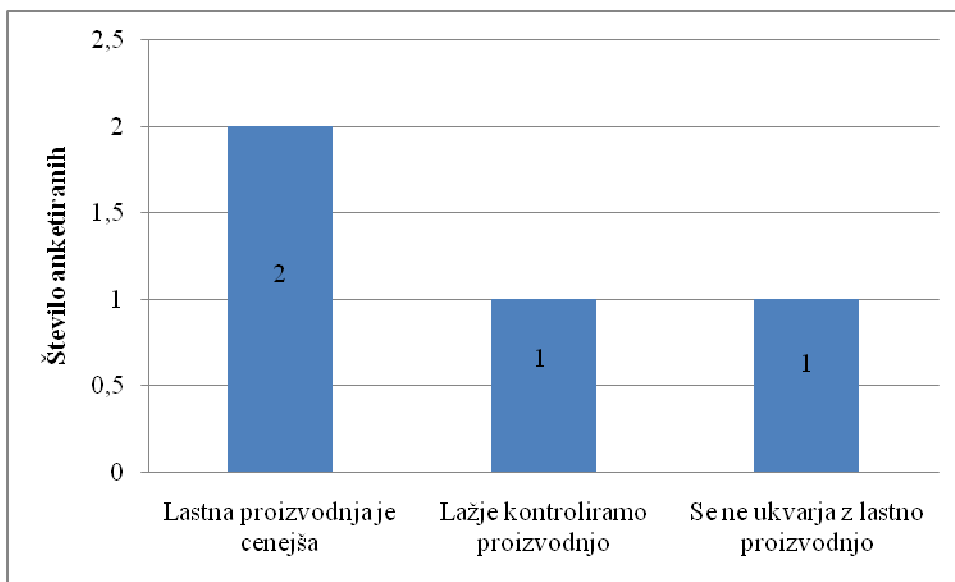
Slika 9: Število anketiranih vrtnarjev, ki se ukvarja z lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin, 2009

4.1.2 Povod za ukvarjanje z lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin

Da je lastna proizvodnja cenejša sta se strinjala 2 od anketiranih vrtnarjev. Eden od anketiranih vrtnarjev se z lastno pridelavo sadik ukvarja zato, da lažje kontrolira proizvodnjo. Eden pa se z lastno proizvodnjo sadik ne ukvarja (preglednica 2 in slika 10).

Preglednica 2: Anketirani po povodu za ukvarjanje z lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin, 2009

POVOD ZA UKVARJANJE Z LASTNO PRIDELAVO SADIK OKRASNIH RASTLIN	ŠTEVILO N=4
Lastna proizvodnja je cenejša	2
Lažje kontroliramo proizvodnjo	1
Se ne ukvarja z lastno proizvodnjo	1

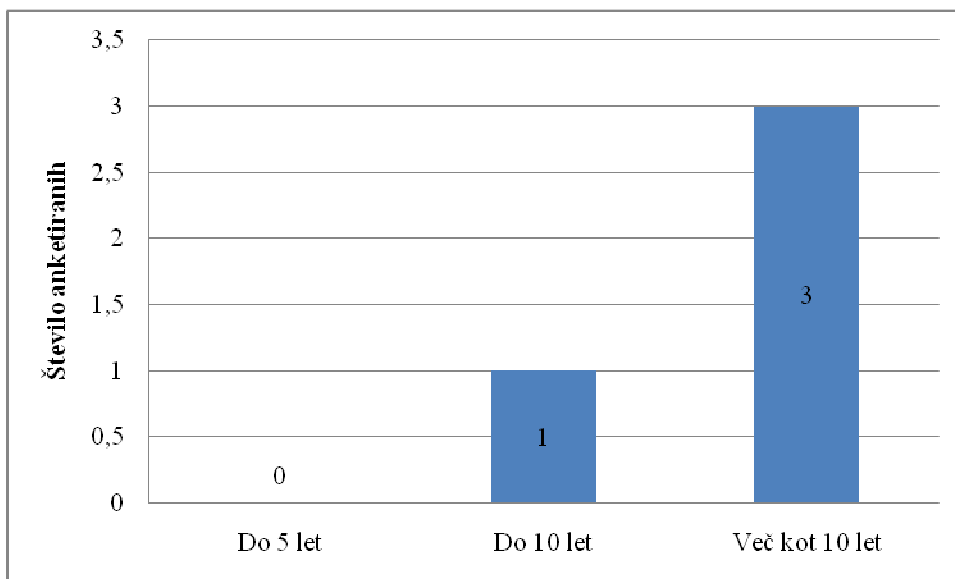
Slika 10: Anketirani vrtnarji glede na povod za ukvarjanje z lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin, 2009

4.1.3 Čas ukvarjanja z lastno pridelavo sadik, glede na obstoj vrtnarije

Z lastno pridelavo sadik se že več kot 10 let ukvarjajo trije od anketiranih vrtnarjev. Do 10 let se z lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin ukvarja 1 anketiran vrtnar. Nobeden od anketiranih vrtnarjev pa se ne ukvarja z lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin manj kot 5 let (preglednica 3 in slika 11).

Preglednica 3: Anketirani po času ukvarjanja z lastno pridelavo sadik, 2009

ČAS UKVARJANJA Z LASTNO PRIDELAVO SADIK GLEDE NA OBSTOJ VRTNARIJE	ŠTEVILO N=4
Do 5 let	0
Do 10 let	1
Več kot 10 let	3

Slika 11: Anketirani vrtnarji glede na čas ukvarjanja z lastno pridelavo sadik, 2009

4.1.4 Razlog za ne ukvarjanje z lastno pridelavo sadik

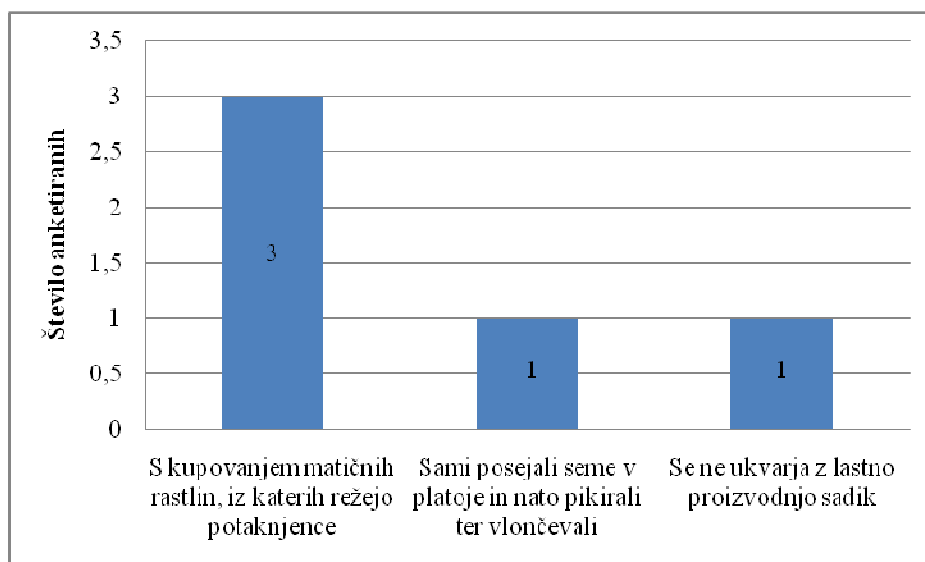
Samo eden od anketiranih vrtnarjev se ne ukvarja z lastno pridelavo sadik. Razloga, zakaj se ne ukvarja, pa ni navedel.

4.1.5 Začetki lastne proizvodnje sadik okrasnih rastlin

Rezultati ankete so pokazali, da so se od 4 anketiranih vrtnarjev začetka lastne proizvodnje sadik okrasnih rastlin lotili 3 anketirani z nakupom matičnih rastlin, iz katerih so rezali potaknjence. Eden od anketiranih se je začetka lastne proizvodnje sadik lotil tako, da je sam posejal seme v platoje in nato pikiral ter vlončeval. En anketiran vrtnar se ne ukvarja z lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin (preglednica 4 in slika 12).

Preglednica 4: Anketirani po načinu, kako so začeli lastno proizvodnjo sadik okrasnih rastlin, 2009

ZAČETKI LASTNE PROIZVODNJE SADIK OKRASNIH RASTLIN	ŠTEVILO N=4
S kupovanjem matičnih rastlin, iz katerih režejo potaknjence	3
Sami posejali seme v platoje in nato pikirali ter vlončevali	1
Se ne ukvarja z lastno proizvodnjo sadik	1

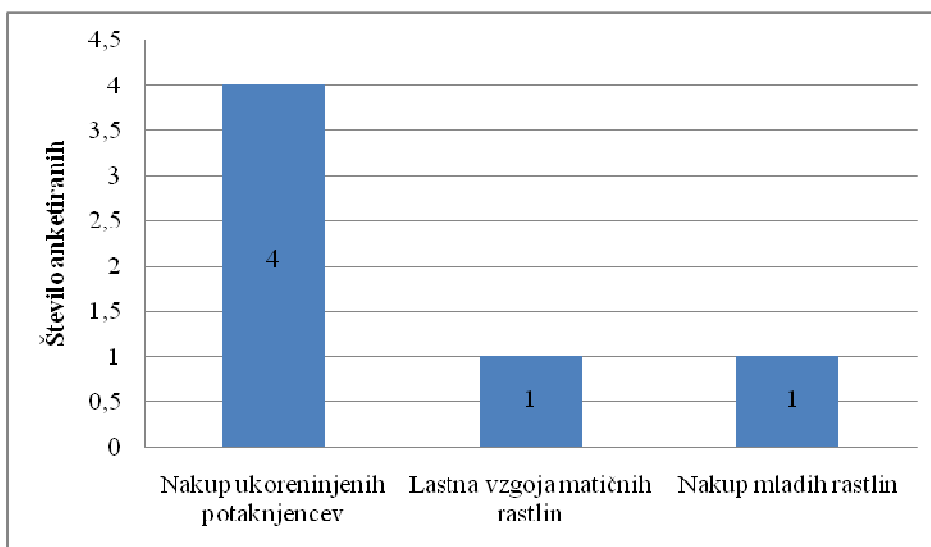
Slika 12: Anketirani vrtnarji po načinu začetka lastne proizvodnje sadik okrasnih rastlin, 2009

4.1.6 Razumevanje pojma "lastna proizvodnja" pri posameznem vrtnarju

Štirje anketirani vrtnarji menijo, da imajo lastno proizvodnjo sadik, ker kupujejo ukoreninjene potaknjence. Eden meni, da gre za lastno proizvodnjo sadik, ker goji matične rastline, zato, ker nakupuje mlade rastline se je prav tako odločil en anketiran vrtnar (preglednica 5 in slika 13).

Preglednica 5: Anketirani po razumevanju pojma »lastna proizvodnja«, 2009

RAZUMEVANJE POJMA LASTNA PROIZVODNJA		ŠTEVILO N=4
Nakup ukoreninjenih potaknjencev		4
Lastno gojenje matičnih rastlin		1
Nakup mladih rastlin		1

Slika 13: Anketirani vrtnarji glede na razumevanje pojma » lastna proizvodnja«, 2009

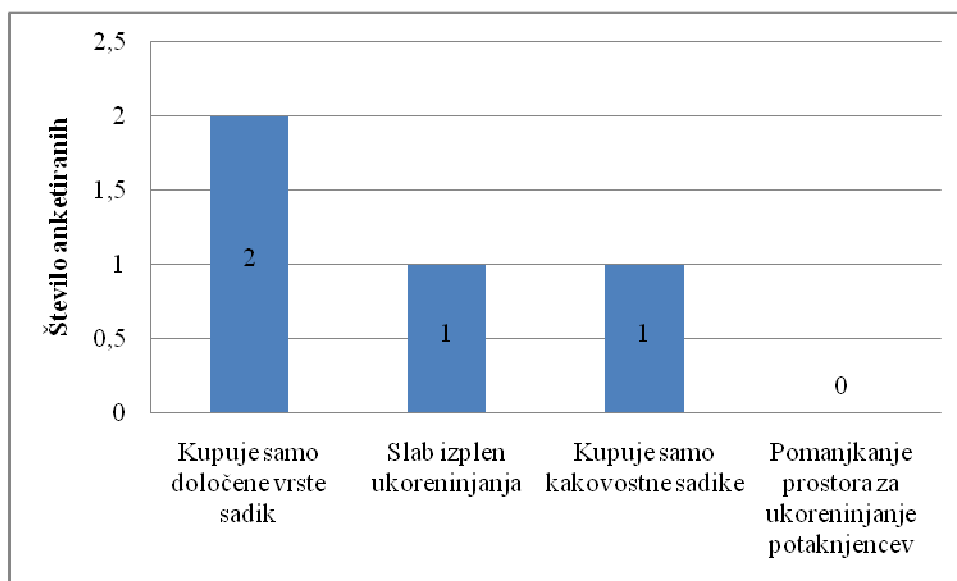
4.2 NAKUP SADIK

4.2.1 Razlog za nakup sadik

Rezultati ankete so pokazali, da od 4 anketiranih vrtnarjev 2 kupujeta samo določene vrste sadik. Enega vrtnarja je k nakupu sadik vzpodbudil slab izplen ukoreninjanja. Eden pa kupuje samo kakovostne sadike. Zaradi pomanjkanja prostora za ukoreninjanje potaknjencev, kor razlog za nakup sadik se ni odločil nobeden od anketiranih (preglednica 6 in slika 14).

Preglednica 6: Anketirani po razlogu za nakup sadik, 2009

RAZLOG K NAKUPU SADIK	ŠTEVILO N=4
Kupuje samo določene vrste sadik	2
Slab izplen ukoreninjanja	1
Kupuje samo kakovostne sadike	1
Pomanjkanje prostora za ukoreninjanje potaknjencev	0

Slika 14: Anketirani vrtnarji glede na razlog k nakupu sadik, 2009

4.2.2 Zadovoljstvo z dobavo sadik

Vsi anketirani vrtnarji so zadovoljni z dobavo sadik okrasnih rastlin (preglednica 7).

Preglednica 7: Anketirani po zadovoljstvu z dobavo sadik, 2009

ZADOVOLJNI Z DOBAVO SADIK	ŠTEVILO N=4
So zadovoljni	4
Niso zadovoljni	0

4.2.3 Dobavitelji

Rezultati ankete so pokazali, da se dva anketirana vrtnarja poslužujeta enega dobavitelja. Druga dva pa več dobaviteljev. Glavni vzrok, za več dobaviteljev je, da en sam dobavitelj nima vsega sortimenta (preglednica 8).

Preglednica 8: Anketirani po številu dobaviteljev, 2009

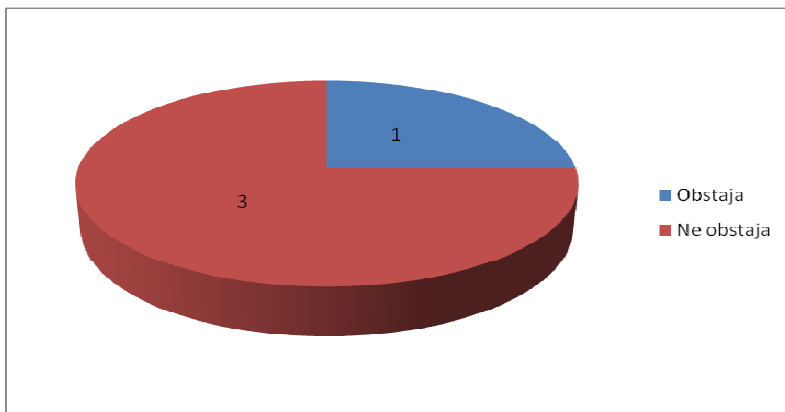
ŠTEVILO DOBAVITELJEV	ŠTEVILO N=4
Eden	2
Več	2

4.2.4 Problemi uvoženih sadik

Večina anketiranih vrtnarjev se ne srečuje s problemi pri uvoženih sadikah. Le eden anketiranih vrtnarjev se srečuje s problemom pri uvoženih sadikah. Ta meni, da pride veliko sadik poškodovanih zaradi predolge vožnje in skladiščenja (preglednica 9, slika 15).

Preglednica 9: Anketirani po obstoju problemov pri uvoženih sadikah, 2009

PROBLEM PRI UVOŽENIH SADIKAH	ŠTEVILO N=4
Obstaja	1
Ne obstaja	3

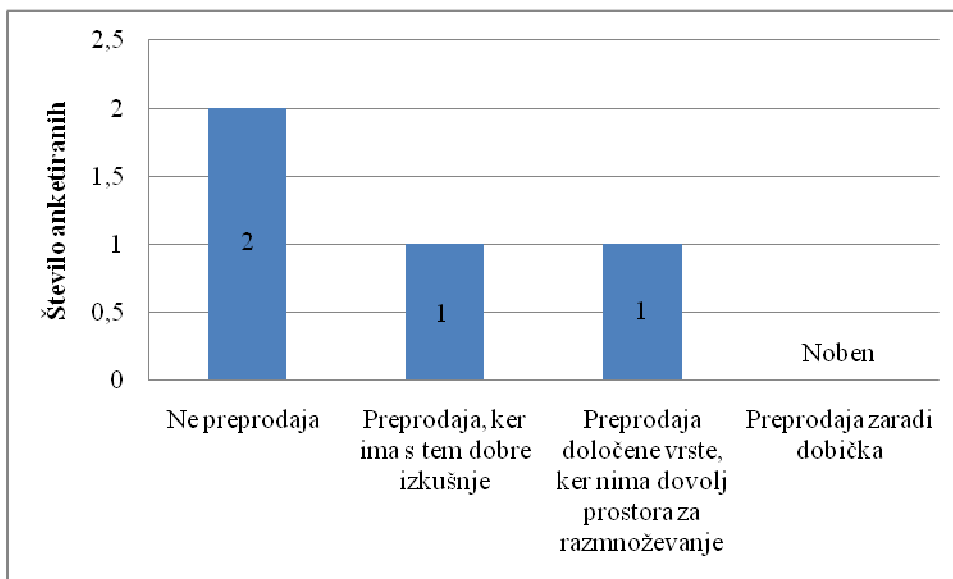
Slika 15: Anketirani vrtnarji po obstoju problemov pri uvoženih sadikah, 2009

4.2.5 Preprodaja kupljenih sadik

Rezultati ankete so pokazali, da od 4 anketiranih vrtnarjev 2 ne preprodajata sadik. Eden se je odločil za preprodajo sadik, ker meni, da ima dovolj izkušenj. En anketiran vrtnar se je odločil za preprodajo sadik, ker nima dovolj prostora za razmnoževanje. Da bi pri tem imel hiter dobiček, ni razlog za preprodajo sadik pri nobenem od anketiranih vrtnarjev (preglednic 10, slika 16).

Preglednica 10: Anketirani po preprodaji sadik, 2009

PREPRODAJA SADIK	ŠTEVILO N=4
Ne preprodaja	2
Preprodaja, ker ima s tem dobre izkušnje	1
Preprodaja določene vrste, ker nima dovolj prostora za razmnoževanje	1
Preprodaja zaradi dobička	0

Slika 16: Anketirani vrtnarji glede na preprodajo sadik, 2009

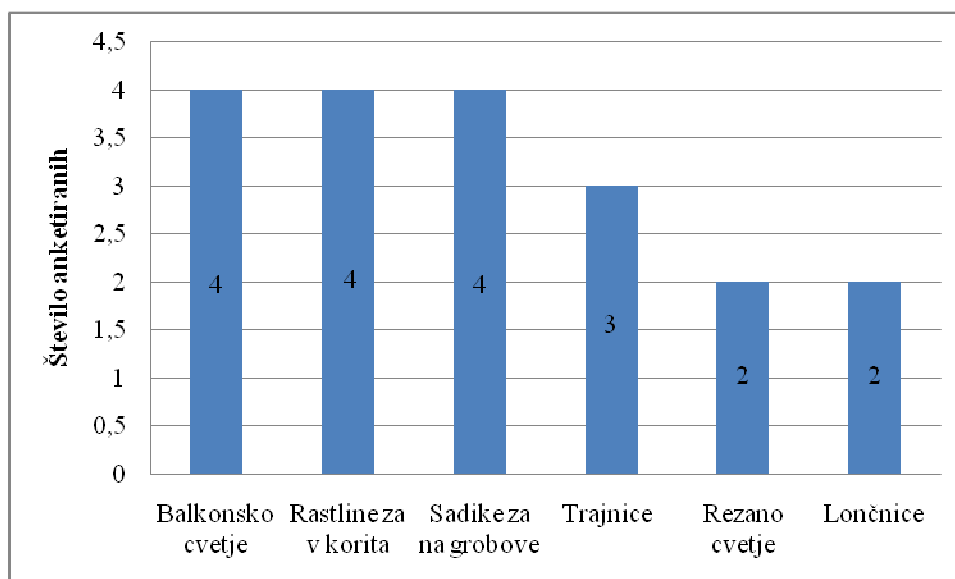
4.3 PRIDELOVANJE OKRASNIH RASTLIN

4.3.1 Struktura proizvodnje pri okrasnih rastlinah

Rezultati ankete so pokazali, da vsi anketirani vrtnarji pridelujejo balkonsko cvetje, rastline primerne za v korita in sadike za na grobove. Trije od njih prideluje tudi trajnice. Dva anketirana vrtnarja pa pridelujeta še rezano cvetje in lončnice (preglednica 11, slika 17).

Preglednica 11: Anketirani po okrasnih rastlinah, ki jih pridelujejo, 2009

OKRASNE RASTLINE, KI JIH PRIDELUJEJO	ŠTEVILO N=4
Balkonsko cvetje	4
Rastline za v korita	4
Sadike za na grobove	4
Trajnice	3
Rezano cvetje	2
Lončnice	2

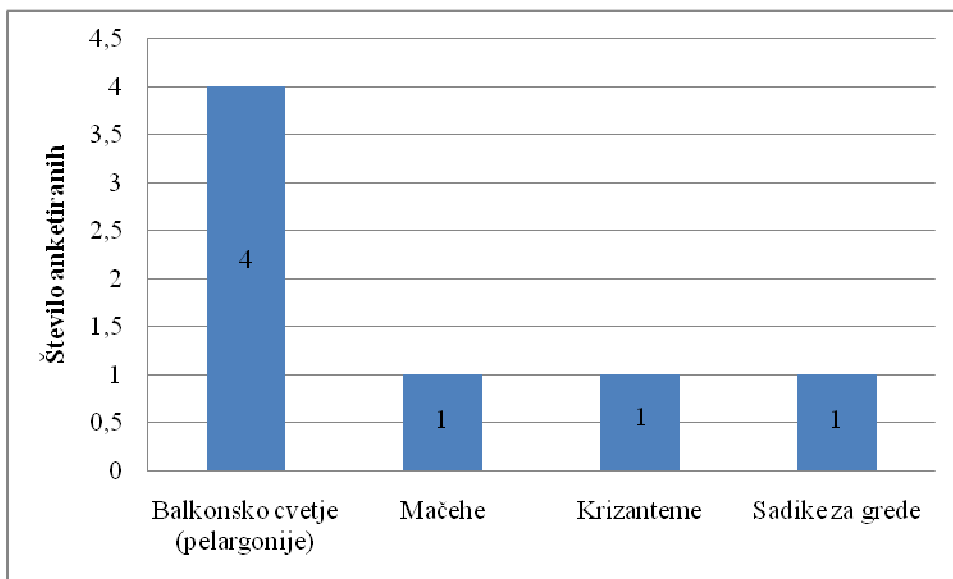
Slika 17: Anketirani vrtnarji po okrasnih rastlinah, ki jih pridelujejo, 2009

4.3.2 Tržno najbolj zanimive sorte oz. vrste

Štirje anketirani vrtnarji so bili mnenja, da je tržno najbolj zanimivo balkonsko cvetje (pelargonije). Po eden anketirani vrtnar meni, da so tržno najbolj zanimive mačehe, oziroma krizanteme, oziroma sadike za grede, (preglednica 12, slika 18).

Preglednica 12: Anketirani po oceni najbolj tržno zanimivih okrasnih rastlin, 2009

TRŽNO NAJBOLJ ZANIMIVE SORTE OZ. VRSTE	ŠTEVILO N=4
Balkonsko cvetje (pelargonije)	4
Mačehe	1
Krizanteme	1
Sadike za grede	1

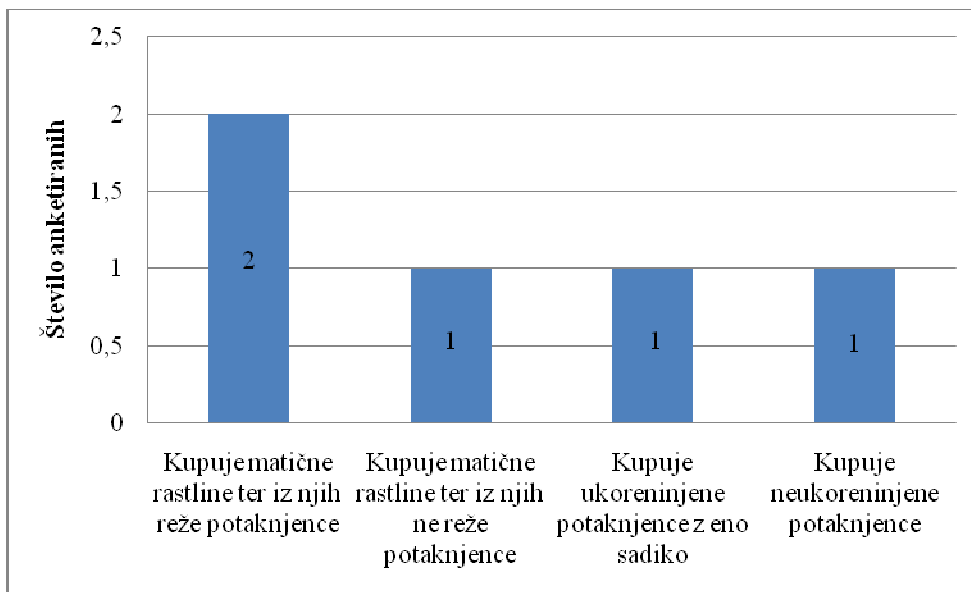
Slika 18: Anketirani vrtnarji po oceni tržno najbolj zanimivih okrasnih rastlin, 2009

4.3.3 Način pridelave in razmnoževanje sadik

Dva anketirana vrtnarja prideta do sadik z nakupom matičnih rastlin ter iz njih režeta potaknjence. En anketiran pride do sadik s kupovanjem matičnih rastlin, vendar iz njih ne reže potaknjencev. S kupovanjem ukoreninjenih potaknjencev z eno sadiko pride do sadik en anketiran vrtnar. Prav tako s kupovanjem neukoreninjenih potaknjencev pride do sadik en anketiran vrtnar (preglednica 13, slika 19).

Preglednica 13: Anketirani po načinu pridelave in razmnoževanja sadik, 2009

NAČIN PRIDELAVE IN RAZMNOŽEVANJE SADIK	ŠTEVILO N=4
Kupuje matične rastline ter iz njih reže potaknjence	2
Kupuje matične rastline ter iz njih ne reže potaknjence	1
Kupuje ukoreninjene potaknjence z eno sadiko	1
Kupuje neukoreninjene potaknjence	1

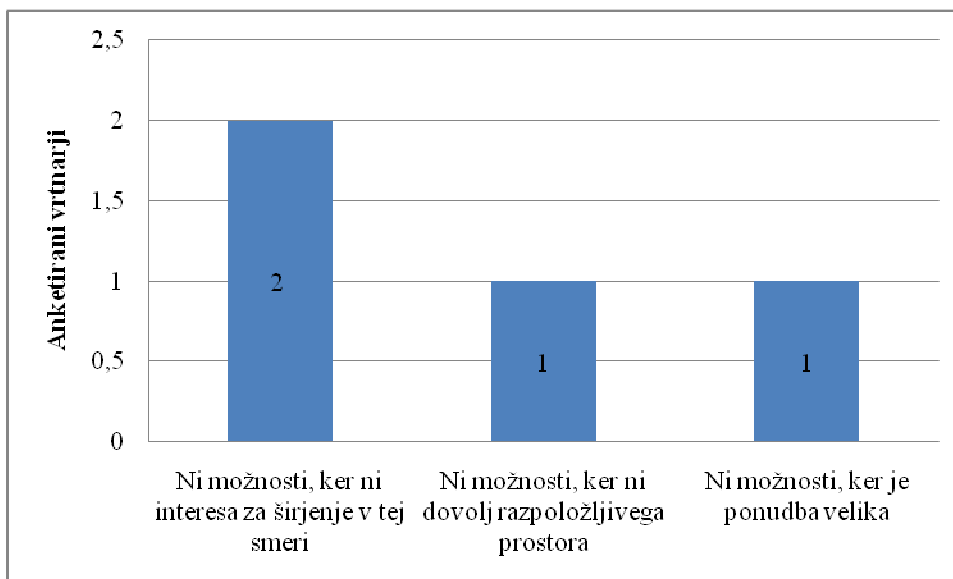
Slika 19: Anketirani vrtnarji glede na način pridelave in razmnoževanje sadik, 2009

4.3.4 Možnosti za večjo pridelavo lastnih sadik okrasnih rastlin

Noben od anketiranih vrtnarjev ne vidi nobene možnosti za večjo pridelavo lastnih sadik okrasnih rastlin. Dva med njimi zato nimata interesa, po eden pa zato, ker nima dovolj razpoložljivega prostora oziroma, ker je ponudba sadik zelo velika (preglednica 14, slika 20).

Preglednica 14: Anketirani po oceni možnosti za večjo pridelavo lastnih sadik okrasnih rastlin, 2009

MOŽNOSTI ZA VEČJO PRIDELAVO LASTNIH SADIK OKR. RASTLIN	ŠTEVILO N=4
Ni možnosti, ker ni interesa za širjenje v tej smeri	2
Ni možnosti, ker ni dovolj razpoložljivega prostora	1
Ni možnosti, ker je ponudba velika	1

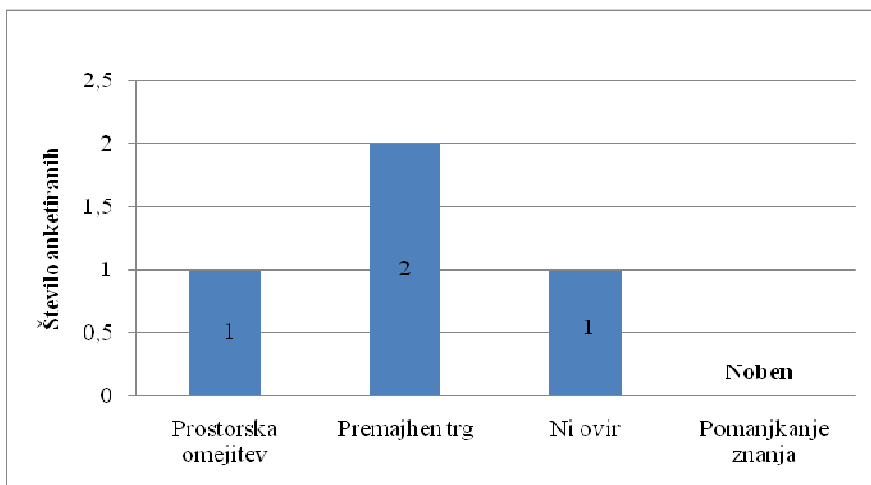
Slika 20: Anketirani vrtnarji po oceni možnosti za večjo pridelavo lastnih sadik okrasnih rastlin, 2009

4.3.5 Problematika razvoja lastne proizvodnje

Prostorsko omejitvev je kot oviro za večjo lastno pridelavo sadik navedel en anketirani vrtnar. Dva pa sta mnenja, da je največja ovira pri večji pridelavi lastnih sadik okrasnih rastlin premajhen trg. Eden je mnenja, da za večjo lastno proizvodnjo sadik ni nobenih ovir. Pomanjkanje znanja kot ovire za večjo lastno proizvodnjo sadik ni navedel nihče od anketiranih (preglednica 15, slika 21).

Preglednica 15: Anketirani po ovirah pri večji pridelavi lastnih sadik okrasnih rastlin, 2009

OVIRE PRI VEČJI PRIDELAVI LASTNIH SAD. OKRAS. RASTLIN	ŠTEVILO N=4
Prostorska omejitev	1
Premajhen trg	2
Ni ovir	1
Pomanjkanje znanja	0

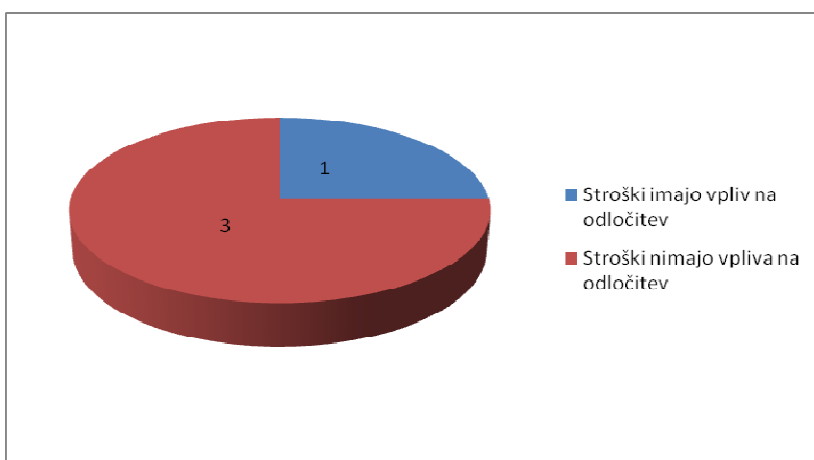
Slika 21: Anketirani vrtnarji glede na ovire pri večji lastni proizvodnji, 2009

4.3.6 Vloga stroškov pri odločitvi za lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin

Večina anketiranih vrtnarjev je mnenja, da stroški lastne pridelave sadik okrasnih rastlin niso problem, zaradi katerega se nebi odločili za lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin. En anketiran vrtnar pa je nasprotnega mnenja (preglednica 16, slika 22).

Preglednica 16: Anketirani po oceni vloge stroškov pri odločitvi za lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin, 2009

VLOGA STROŠKOV PRI ODLOČITVI ZA LASTNO PRIDELAVO SADIK OKRASNIH RASTLIN	ŠTEVILO N=4
Stroški imajo vpliv na odločitev	1
Stroški nimajo vpliva na odločitev	3

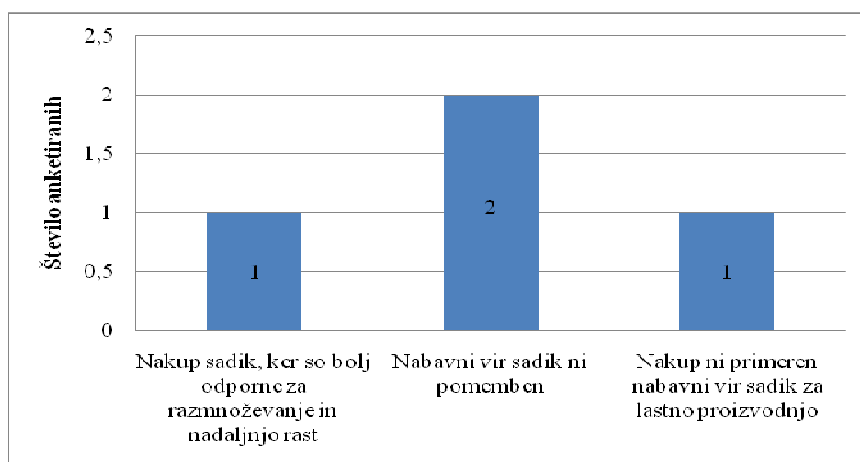
Slika 22: Anketirani vrtnarji po oceni vloge stroškov pri odločitvi za lastno pridelavo, 2009

4.3.7 Nabavni vir sadik

Da bi rajši kupoval sadike okrasnih rastlin lastne proizvodnje, ker so bolj odporne za razmnoževanje in nadaljnjo rast, se je odločil eden od anketiranih vrtnarjev. Dvema anketiranima vrtnarjema ni pomembno, od kod so sadike, pomembna jima je kakovost sadik in zanesljivost dobave. Eden od anketiranih vrtnarjev sadike okrasnih rastlin za lastno proizvodnjo ne bi kupoval (preglednica 17, slika 23).

Preglednica 17: Anketirani po najbolj ustreznem nabavnem viru sadik okrasnih rastlin za lastno proizvodnjo, 2009

NABAVNI VIR SADIK OKRAS. RAST. ZA LASTNO PROIZVODNJO?	ŠTEVILO N=4
Nakup sadik, ker so bolj odporne za razmnoževanje in nadaljnjo rast	1
Nabavni vir sadik ni pomemben	2
Nakup ni primeren nabavni vir sadik za lastno proizvodnjo	1

Slika 23: Anketirani vrtnarji po najbolj ustreznem nabavnem viru sadik okrasnih rastlin za lastno proizvodnjo, 2009

4.3.8 Ocena razvitosti lastne pridelave

Polovica anketiranih vrtnarjev meni, da je lastna pridelava pri nas dovolj razvita in da pride-lamo lahko več, kot prodamo. Druga polovica pa meni, da temu ni tako (preglednica 18).

Preglednica 18: Anketirani po oceni razvitosti lastne pridelave v Sloveniji, 2009

OCENA RAZVITOSTI LASTNE PRIDELAVE	ŠTEVILO N=4
Dovolj razvita	2
Ni dovolj razvita	2

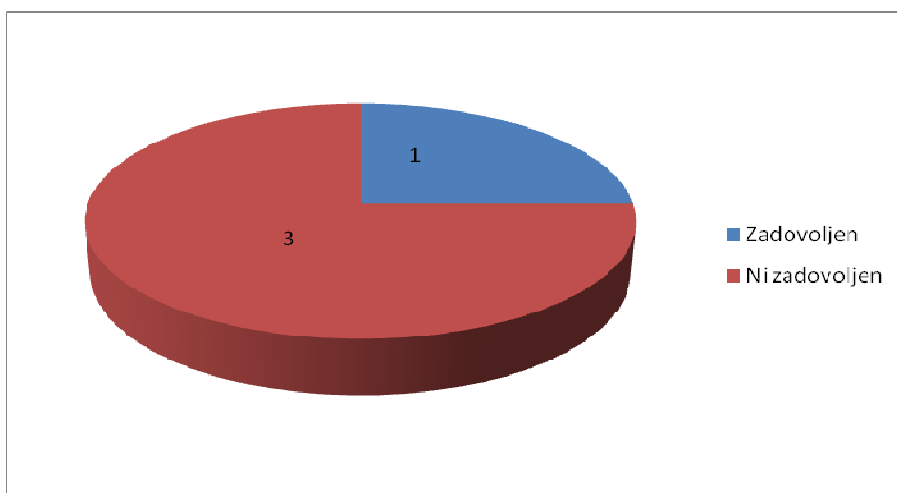
4.4 SODELOVANJE SLOVENSКИH VRTNARJEV IN GOSPODARSKA KRIZA

4.4.1. Zadovoljstvo s sodelovanjem slovenskih vrtnarjev med seboj

Večina anketiranih ni zadovoljna z medsebojnim sodelovanjem vrtnarjev. Le eden med njimi je s sodelovanjem med vrtnarji zadovoljen (preglednica 19, slika 24).

Preglednica 19: Anketirani po zadovoljstvu z medsebojnim sodelovanjem slovenskih vrtnarjev, 2009

ZADOVOLJSTVO S SODELOVANJEM SLOVENSКИH VRTNARJEV MED SEBOJ	ŠTEVILO N=4
Zadovoljen	1
Ni zadovoljen	3

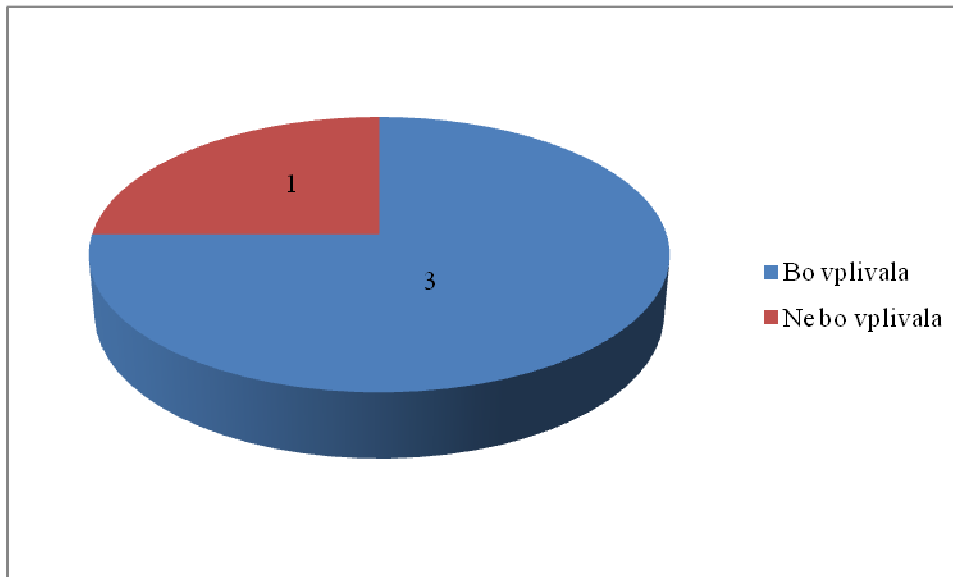
Slika 24: Anketirani vrtnarji po zadovoljstvu z medsebojnim sodelovanjem slovenskih vrtnarjev, 2009

4.4.2 Vpliv gospodarske krize na povpraševanje okrasnih rastlin

Večina anketiranih vrtnarjev je mnenja, da gospodarska kriza vpliva na zmanjšanje povpraševanja po okrasnih rastlinah, ker cvetje ni nujno potrebna stvar. Ko ljudje nimajo denarja, omejijo nakupe, ki niso nujno potrebni. Eden anketiranih vrtnarjev je mnenja, da gospodarska kriza ne bo vplivala na povpraševanje po okrasnih rastlinah (preglednica 20, slika 25).

Preglednica 20: Anketirani po oceni vpliva gospodarske krize na povpraševanje po okrasnih rastlinah, 2009

VPLIV GOSPODARSKE KRIZE NA POVPRÁŠEVANJE PO OKRASNIH RASTLINAH	ŠTEVILO N=4
Bo vplivala	3
Ne bo vplivala	1

Slika 25: Anketirani vrtnarji po oceni vpliva gospodarske krize na povpraševanje po okrasnih rastlinah, 2009

5 RAZPRAVA IN SKLEPI

5.1 RAZPRAVA

Raziskavo o obstoju in možnostih lastne pridelave sadik okrasnih rastlin smo izvedli s pomočjo anketiranja in na ta način prišli do naslednjih ugotovitev.

Začetek razvoja domačih vrtnarij je bil usmerjen v spodbujanje vrtnarjev, da se odločijo za lastno pridelavo. Gorenjski vrtnarji imajo lastno pridelavo, kar je pokazala tudi anketa, saj se z lastno pridelavo sadik ukvarjajo trije od štirih anketiranih vrtnarjev. Lastna proizvodnja anketiranim vrtnarjem pomeni, nakup ukoreninjenih potaknjencev. Takšna oblika lastne proizvodnje pri sezonskem cvetju je verjetno v naših slovenskih razmerah tudi edina realna. Le enemu anketiranemu vrtnarju pomeni lastna proizvodnja okrasnih rastlin, gojenje matičnih rastlin. Lastna proizvodnja, ki vključuje tudi gojenje matičnih rastlin, je verjetno smiselna le v posameznih primerih, ko gre za gojenje posameznih, redkejših rastlinskih vrst (avtohtonih).

Trije anketirani vrtnarji so lastno proizvodnjo začeli s kupovanjem matičnih rastlin iz katerih so rezali potaknjence.

Polovica anketiranih se je začela ukvarjati z lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin, ker je lastna proizvodnja cenejša, četrtina vrtnarij pa zaradi lažje kontrole proizvodnje.

Polovica anketiranih je mnenja, da je ovira za lastno proizvodnjo sadik premajhen trg. Vsi anketirani vrtnarji pa so mnenja, da pomanjkanje znanja ni ovira, zaradi katere se ne bi odločili za večjo lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin. Večina anketiranih je mnenja, da stroški pri odločitvi za lastno pridelavo sadik niso odločilni.

Polovica anketiranih vrtnarjev ima več dobaviteljev. Glavni vzrok za to je, da en sam dobavitelj nima vsega sortimenta. Le eden med anketiranimi se srečuje s problemom pri dobavi sadik in meni, da pride veliko sadik poškodovanih zaradi predolge vožnje in skladiščenja.

Tržno najbolj zanimivo je balkonsko cvetje.

Polovica anketiranih vrtnarjev je mnenja, da je lastna proizvodnja pri nas dovolj razvita in, da pridelamo več, kot prodamo. Druga polovica pa meni, da temu ni tako.

Anketirani vrtnarji ne vidijo nobene možnosti za večjo pridelavo sadik okrasnih rastlin. Eden med njimi je mnenja, da je ponudba na našem prostoru velika.

Polovici anketirancev nabavni vir ni pomemben, pomembna je kakovost sadik in zanesljivost dobave.

Večina oz. trije anketirani vrtnarji niso zadovoljni s sodelovanjem okrasnih vrtnarjev med seboj. To je tudi največja ovira, da vrtnarji za enkrat ne vidijo nobene možnosti povečanja proizvodnje. Konkurenca na trgu je izredno velika in slovenske vrtnarije so v splošnem premajhne, da bi lahko uspešno prodajale. Samo strokovno povezovanje vrtnarjev lahko v bodoče rešuje ta problem.

Večina anketiranih vrtnarjev je mnenja, da bo gospodarska kriza prizadela tudi vrtnarjev žep.

5.2 SKLEPI

Od opazovanih vrtnarij se z lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin ukvarjajo trije, le eden se z lastno pridelavo ne ukvarja.

Trije anketirani vrtnarji so z lastno pridelavo začeli s kupovanjem matičnih rastlin, iz katerih so rezali potaknjence.

Polovica anketiranih vrtnarjev je mnenja, da je ovira za večjo lastno pridelavo sadik premajhen trg.

Za anketirane vrtnarje je tržno najbolj zanimivo balkonsko cvetje (pelargonije).

Pomembna se jim zdi kakovost sadik.

Anketirani vrtnarji s sodelovanjem med slovenskimi vrtnarji niso zadovoljni.

Večina anketiranih je mnenja, da bo gospodarska kriza vplivala na zmanjšanje povpraševanja po okrasnih rastlinah, ker cvetje ni nujno potrebna stvar. Ko ljudje nimajo denarja, omejijo nakupe, ki niso nujno potrebne.

6 POVZETEK

Okrasno vrtnarstvo je ena izmed pomembnih hortikulturnih panog. Zgodovina načrtnega gojenja rastlin je dolga že vsaj 5000 let. Razvoj in širjenje okrasnih rastlin je povezano s kulturnim razvojem posameznih narodov.

V zadnjem času interes za okrasne rastline raste. Zaradi večanja standarda narašča tudi interes med ljudmi po ureditvi vrtov. Dandanes živi večina družin v hišah brez vrta. Zeleno oazo pa je lahko pričarati tudi na balkonih, terasah ali okenskih policah. V vse večjem interesu za ureditev vrtov vidijo mnogi ljudje priložnost in se odločijo stopiti na svojo pot in odprejo vrtnarijo. Posledično se zaradi večjega števila pridelovalcev poveča tudi število sadik okrasnih rastlin. Zato je ponudba vse večja. Vsi pridelovalci pa nimajo ustreznega znanja, zato se odločajo za uvoz. S tem pa se pojavi problem nezadovoljnih kupcev, saj rastline ne rastejo, ker niso prilagojene našim razmeram.

Z raziskavo smo pridobili podatke o načinu in številu pridelovanja lastnih sadik okrasnih rastlin. To stanje smo proučili s pomočjo ankete, ki smo jo konec septembra 2009. Nagovorili smo 6 vrtnarjev na Gorenjskem. Na anketo so se odzvale štiri vrtnarije. Analiza rezultatov ankete je pokazala, da se trije anketirani vrtnarji ukvarjajo z lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin. Večini lastna proizvodnja pomeni, da kupujejo ukoreninjene potaknjence, in le enemu, da sam vzgaja matične rastline.

Oviri, ki se pojavljata pri večji pridelavi lastnih sadik okrasnih rastlin sta predvsem: prostorska omejitev in premajhen trg.

Mnenja glede razvitosti lastne proizvodnje so deljena. Polovica anketiranih misli, da je dovolj razvita in da pridelamo več, kot prodamo, druga polovica da temu ni tako.

Anketirani vrtnarji ne vidijo nobene možnosti za večjo pridelavo sadik okrasnih rastlin. Eden med njimi je mnenja, da je ponudba na našem prostoru velika.

Večina anketiranih vrtnarjev ni zadovoljna s sodelovanjem vrtnarjev med seboj. Menijo, da bi se na tem področju moralo še veliko narediti.

Večina anketiranih vrtnarjev je mnenja, da bo gospodarska kriza prizadela tudi vrtnarja, ker cvetje ni nujno potrebna stvar. Ko ljudje nimajo denarja, omejijo nakupe, stvari, ki niso nujno potrebne.

7 VIRI

Angleški park s tulipani.

<http://www.kraji.eu/PICTURES/osrednjleslovenska/kamnik> (9. januar 2010)

Enoletnice zasajene ob potki.

http://www.informacija.net/img/prenos/55340997/55340997g_page.jpg (9. januar 2010)

Ernest Henry Wilson (1876 – 1930).

http://www.britishmuseum.org/images/lily_wilson_185x216.jpg (9. januar 2010)

Gertrud Jekyll (1843 – 1932) 2010a.

<http://www.ced.berkeley.edu/cedarchives/images/jekyll4.jpg> (9. januar 2010)

Gertrude Jekyll's 1908 Garden Design 2010b.

<http://website.lineone.net/~uptongrey.garden/stockgdn.jpg> (9. januar 2010)

Glorietta

http://www.nastja.com/old/travel/images/Herberstein-Dunaj03/D-Schonbrunn/Dunaj_2003_05_01%20075.jpg (9. januar 2010)

Neptonov vodnjak

<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/d/d5/Vodnjak-Neptunov-Ljubljana.JPG/200px-Vodnjak-Neptunov-Ljubljana.JPG> (9. januar 2010)

Lap A. 1928. Organizacija za pridelovanje semenja. Sadjar in vrtnar, 15: 28 – 29, 175.

Mačehe za prodajo na vrtnariji.

http://www.vrtnarstvo-kozjek.si/Glave/Glava_leva_01.jpg (9. januar 2010)

Ogrin D. 1958. Moj vrt. Ljubljana, Prešernova družba: 110 str.

Park Schönbrunn

<http://img5.travelblog.org/Photos/32011/349969/f/3175963-Sch-nbrunn-1.jpg> (9. januar 2010)

Podgornik Reš R. 1999. Enoletne in dvoletne cvetlice. Bled, Humko: 230 str.

Sojar M. 1972. Vrtne enoletnice. Ljubljana, DZS: 134 str.

Strgar J. 1994. Trajnice v vrtu in parku. Ljubljana, ČZP Kmečki glas: 294 str.

Trajnice za prodajo in lesnate rastline na vrtu.

http://www.omorika.si/slika_popup.php?lang=sl&id=52&sl=308&vel=b (9. januar 2010)

Vardjan F. 1934. Domači tulipani. Sadjar in vrtnar, 11: 171

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju izr. prof. dr. Gregorju OSTERCU za vse strokovne nasvete, navodila, za vso pomoč, ki sem jo bila deležna v času nastajanja tega diplomskega dela.

Hvala vsem vrtnarjem, ki so izpolnili anketne vprašalnike.

Zahvaljujem se tudi fantu in družini za vso pomoč in podporo v času nastajanja tega diplomskega dela.

Zahvaljujem se vsem, ki so mi kakorkoli pomagali pri delu.

PRILOGA

ANKETNI VPRAŠALNIK

DRAGI VRTNARJI!

Pred vami je anketni vprašalnik, ki je temelj moje zadnje in končne naloge – diplome. Sem študentka visokošolskega strokovnega študija agronomije in hortikulture na Biotehniški fakulteti v Ljubljani.

V Sloveniji je iz leta v leto večje zanimanje za različne vrste okrasnega cvetja, zato sem se odločila, da bom v svoji diplomski nalogi raziskala, kakšne so možnosti lastne pridelave sadik okrasnih rastlin na gorenjskem območju.

S pomočjo vprašalnika, ki sem ga poslala na različne vrtnarije na gorenjskem, bom predstavila kakšne so možnosti lastne pridelave sadik okrasnih rastlin.

Podatki zbrani z vprašalnikom bodo namenjeni izključno potrebam diplomske naloge. Tajnost vaših odgovorov bo zagotovljena.

Da pa bom dobila čim boljši pogled kakšne so možnosti lastne pridelave sadik okrasnih rastlin na gorenjskem območju, Vas prosim, da v 10 dneh po prejetju pošiljke, pošljete izpolnjen vprašalnik v priloženi kuverti na moj domači naslov.

Za sodelovanje se Vam z mentorjem dr. Gregorjem Ostercem lepo zahvaljujeta in Vas lepo pozdravlja.

Lucija Arnolj, absolventka agronomije
in hortikulture
Ljubljana

izr. prof. dr. Gregor Osterc
Katedra za vrtnarstvo,
Biotehniška fakulteta

Volča, 16. september 2009

ANKETNI VPRAŠALNIK

1. Ali se v vaši vrtnariji ukvarjate z lastno pridelavo sadik okrasnih rastlin?

* DA

*NE

2. Če se ukvarjate, me zanima, kakšen je bil povod za to?

- lastna proizvodnja je cenejša
- lažje kontroliramo proizvodnjo
- nismo odvisni od dobavitelja
- drugo.....

3. Koliko časa se že ukvarjate z lastno pridelavo sadik , glede na obstoj vrtnarije?

- do 5 let
- do 10 let
- več, kot 10 let

4. Če se ne ukvarjate, zakaj?

- lastna proizvodnja je dražja
- nimamo dovolj razpoložljivega prostora za potaknjence
- velik izpad potaknjencev
- drugo.....

5. Kako ste se lotili začetka lastne proizvodnje sadik okrasnih rastlin?

- s kupovanjem matičnih rastlin iz katerih režemo potaknjence
- sami smo posejali seme v platoje in nato pikirali ter vlončevali
- drugo.....

6. Kako je pri vas prisotna lastna proizvodnja?

- sami gojite matične rastline
- kupujete ukoreninjene potaknjence
- kupujete mlade rastline

7. Kaj vas je vzpodbudilo k nakupu sadik?

- pomanjkanje prostora za ukoreninjanje potaknjencev
- slab izplen ukoreninjanja
- kupujem samo določene vrste sadik
- drugo.....

8. Če kupujete sadike okrasnih rastlin, ste zadovoljni z dobavo?

*DA

*NE

9. Je dobavitelj vedno isti? Če ne, zakaj?

* DA

*NE

10. Se mogoče srečujete s kakšnim problemom pri uvoženih sadikah?

Če se, v čem je problem?

*DA

*NE

11. Ste kdaj pomislili, da bi samo preprodajali sadike?

- DA, ker imam pri tem hiter dobiček

- DA, za določene vrste, ker nimam dovolj prostora za razmnoževanje

- NE

12. Kaj vse pridelujete od okrasnih rastlin (enoletnice, dvoletnice, trajnice)?

- balkonsko cvetje

- rastline za v korita

- sadike za na grobove

- rezano cvetje

- trajnice

- drugo.....

13. Katere sorte oz. vrste so pri vas tržno najbolj zanimive? (naštejte najpogostejše)!

14. Na kakšen način pridete do sadik in kako jih razmnožujete? (tehnologija)

- kupujem matične rastline, ter iz njih režem potaknjence

- kupujem matične rastline ter iz njih ne režem potaknjencev

- kupujem ukoreninjene potaknjence z eno sadiko

- kupujem neukoreninjene potaknjence

15. Vidite v naprej kakšne možnosti za večjo pridelavo lastnih sadik okrasnih rastlin?

- DA, ker imam dovolj razpoložljivega prostora
- DA, ker imamo veliko povpraševanje po njih
- NE, ker nimamo interesov širjenja v tej smeri
- NE, ker nimamo dovolj razpoložljivega prostora

16. Se mogoče pojavljajo kakšne ovire pri večji pridelavi lastnih sadik okrasnih rastlin?

- prostorska omejitve
- pomanjkanje znanja
- drugo.....

17. So s tem mogoče povezani stroški lastne pridelave sadik okrasnih rastlin?

Če DA, zakaj?

*DA

*NE

18. Bi radi kupovali sadike okrasnih rastlin lastne proizvodnje?

- DA, ker so bolj odporne za razmnoževanje in nadaljnjo rast
- mi ni pomembno od kod so sadike
- nebi

19. Menite, da je pri nas dovolj razvita lastna pridelava ali je moč še kaj storiti?

* DA

* NE

20. Ste zadovoljni s sodelovanjem slovenskih vrtnarjev med seboj?

* DA

*NE

21. Menite, da se bo zaradi pojava svetovne gospodarske krize zmanjšalo povpraševanje po okrasnih rastlinah? Zakaj?

* DA

* NE